

Latijn

Goed voor je brein!

Latijn

Goed voor je brein!

Ls Coronalis

Ls Coronalis

Omslagontwerp Ls Coronalis

ISBN: 9789402179422

© 2018 **P en B Cornelissen, Hamont-Achel, Belgium**

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed, or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording, or other electronic or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher.

Eerste druk

Inhoud

De bijsluiter	5
Lectio prima: Lingua Latina	6
De uitspraak, het lidwoord, drie persoonsvormen, esse.....	8
Lectio secunda: Insula.....	14
Praesens, drie naamvallen in het enkelvoud type femina en dominus....	15
Lectio tertia: Tenebrae	21
Het praesens, vier naamvallen type femina en dominus	23
Lectio quarta: Villae.....	32
Dativus, de medeklinkerstammen	33
Lectio quinta: Otium	38
Tweede groep onzijdig	39
Lectio sexta: Spectacula	43
Imperativus en vocativus.....	44
Lectio septima: Virgines Vestales	54
Zelfstandige naamwoorden van de derde groep	55
Lectio octava: Reges Romani	62
De korte i-stammen, de indicativus imperfectum.....	63
Lectio nona: Medici Romani	70
De indicativus perfectum en plusquamperfectum actief	71
Lectio decima: Pecunia non olet.	85
De bijvoeglijke naamwoorden van de eerste klasse type magnus	87
De mannelijke zelfstandige naamwoorden van de tweede groep op er ..	88
De bijvoeglijke naamwoorden van de eerste klasse type pulcher	89
De bezittelijke voornaamwoorden	90

Lectio undecima: Sapiens	98
De bijvoeglijke naamwoorden van de tweede klasse	100
Lectio duodecima: Parasitus	110
Het bijwoord	112
Lectio tertia decima: Ius Romanum.....	124
Het betrekkelijk voornaamwoord en de betrekkelijke bijzin	125
Het aanwijzend voornaamwoord is-ea-id	126
Lectio quarta decima: Rixa.....	133
Het futurum simplex	135
Lectio quinta decima: Vanitas	144
Het aanwijzend voornaamwoord	146
Lectio sexta decima: De bello Gallico	157
Het passivum of passief	159
Het passivum of passief van de onvoltooide tijden.....	159
Het handelend voorwerp	164
Uitwerkingen van de opdrachten	172

De bijsluiter

We hebben bewust gekozen voor een dynamische en uitdagende aanpak om op een boeiende manier Latijn te leren.

Elke les combineert vocabularium, grammatica en culturele weetjes, zodat je niet alleen de taal leert, maar ook inzicht krijgt in de wereld van de Romeinen.

De lay-out en zorgvuldig gekozen afbeeldingen ondersteunen het leerproces visueel en maken de leerstof toegankelijker.

Daarnaast helpen de oefeningen je om de opgedane kennis actief toe te passen en je vaardigheden verder te ontwikkelen.

Om het meeste uit elke les te halen, raden we aan te beginnen met het memoriseren van de Latijnse zinnen, het bijbehorende vocabularium en de grammaticale structuren.

Zodra je hiermee vertrouwd bent, kun je aan de slag met de oefeningen. De antwoorden staan achter in het boek, zodat je jezelf kunt controleren en waar nodig kunt bijsturen.

Verlies ook de culturele informatie niet uit het oog! Die biedt extra context en maakt het leren van Latijn nog boeiender.

De illustraties in dit boek, afkomstig van Microsoft's AI Creator, Pixabay en Wikimedia, verrijken de leerervaring.

Lectio prima: Lingua Latina

Haec mihi prima lectio est.

Dit is voor mij de eerste les.

Nondum omnia lingua Latina dico.

Ik zeg nog niet alles in het Latijn.

Lingua Latina difficilis est.

De Latijnse taal is moeilijk.

Minime lingua Latina facilis est!

Helemaal niet, de Latijnse taal is gemakkelijk!

Recte dicis!

Je spreekt juist!

Cito omnia lingua Latina dicis!

Snel zeg je alles in het Latijn!

Non recte dicis.

Salve!

Gegroet!

Salve gallus sum. Ut vales?

Ik ben een haan. Hoe maak je het?

Valeo!

Ik maak het goed!

Linguam Latinam disco.

Ik leer de Latijnse taal.

Bene!

Goed!

Quod praenomen tibi est?

Welke voornaam heb je?

Castor sum.

Ik ben Castor

Sum, es.

Ik ben, jij bent.

Valeo, vales, valet.

Ik stel het goed, jij stelt het goed, hij stelt het goed.

De uitspraak, het lidwoord, drie persoonsvormen, esse

We spreken het Latijn uit zoals het Nederlands behalve:

V wordt uitgesproken als W.

C wordt uitgesproken als K.

U wordt uitgesproken als OE.

G wordt uitgesproken zoals de G in het Franse garçon.

I gevolgd door een klinker wordt als een J uitgesproken.

OE wordt uitgesproken zoals de OY in het Engelse boy.

We leggen de nadruk op de voorlaatste lettergreep als deze lang is, is deze voorlaatste kort, dan leggen we de nadruk op de derde laatste lettergreep.

Het Latijn heeft **GEEN LIDWOORD**.

In het Latijn hoeft **het onderwerp niet uitgedrukt** te worden. De persoon zit vervat in de persoonsuitgang van het werkwoord.

Actief: O: ik - S: jij - T: hij, zij, het

Het werkwoord zijn is onregelmatig:

Sum: Ik ben, vergelijk met het Frans: Je suis.

Es: Jij bent, vergelijk met het Frans: Tu es.

Est: Hij, zij, het is, vergelijk met het Frans: Il, elle est.

Est mihi betekent: **ik heb.**

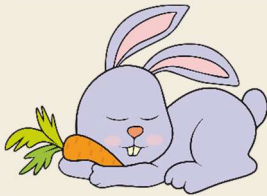
Cognomina

Romeinse mannen hadden drie namen: een voornaam, **PRAENOMEN**, een familienaam, **NOMEN GENTILICIUM** en een bijnaam, **COGNOMEN**.

Bijvoorbeeld: Marcus Tullius Cicero, de grootste Romeinse redenaar.

Cicero, cicer betekent erwt ... Onze beroemde Cicero had blijkbaar een voorouder met een erwtvormige neuswrat.

Andere Romeinse cognomina zijn: Brutus, dommerik, Flavius, rosse, Flaccus, hangoor.

Flaccus sum.

Brutus sum.

Vocabularium

Om Latijn te leren moet je niet alleen de betekenis van de woorden onthouden maar ook de **grammaticale aanvulling**. De betekenis hiervan wordt later uitgelegd.

hic, haec, hoc	deze, dit
lectio, lectionis	les
primus- a-um	eerste
esse, sum	zijn
nondum	nog niet
lingua, ae	taal
Latinus- a-um	Latijns
difficilis- is-e	moeilijk
facilis- is-e	gemakkelijk
minime	allerminst
bene	goed
recte	juist
cito	snel
dicere, dico	zeggen, spreken
Salve.	Gegroet.
valere, valeo	het goed stellen
Ut vales?	Hoe gaat het met jou?

praenomen, praenominis	voornaam
discere, disco	leren
mihi	voor mij
tibi	voor jou
gallus, i	haan

Oefening: Vertaal.

bene	cito	primus-a-um
dicere, dico	difficilis-is-e	Salve.
discere, disco	esse, sum	Ut vales?
facilis-is-e	gallus, i	recte
hic, haec, hoc	Latinus-a-um	tibi
lectio, lectionis	lingua, ae	valere, valeo
mihi	minime	
nondum	praenomen, -	

Oefening: Zeg in het Latijn.

allerminst	deze, dit	taal
eerste	Gegroet.	voor jou
gemakkelijk	goed	zeggen, spreken
haan	het goed stellen	voor mij
Hoe gaat het?	juist	voornaam
Latijns	leren	zijn
les	moeilijk	
nog niet	snel	

Vul aan zoals in het voorbeeld.

Voorbeeld: Marcus: nomen

1. Tullius
2. Cicero
3. Publius
4. Cornelius
5. Lentulus (=sloom)

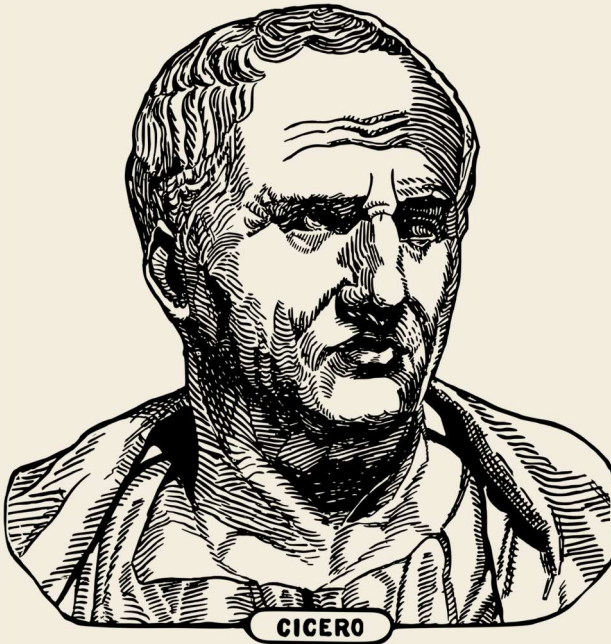
Oefening: Vertaal.

- I. Discis linguam Latinam.
- II. Castor gallus est.
- III. Recte disco.
- IV. Haec cito discis.
- V. Prima lectio facilis est.
- VI. Minime prima lectio difficilis est!
- VII. Lectio secunda difficilis est.
- VIII. Recte dicis!
- IX. Cito omnia lingua Latina dico!
- X. Gallus lentulus est.

Oefening: Zeg in het Latijn.

- I. Je maakt het goed.
- II. Ik spreek correct
- III. Jij leert snel.
- IV. Gegroet!
- V. Hoe maak je het?
- VI. Ik maak het goed.
- VII. Welke voornaam heb je?
- VIII. Castor is een haan.
- IX. De Latijnse taal is moeilijk.
- X. Ik zeg nog niet alles in het Latijn.

Lectio secunda: Insula

Cynthiam Quintus amat

Quintus houdt van Cynthia.

Quam Cynthiam?

Welke Cynthia?

Cynthiam luscum amat.

Hij houdt van de eenogige Cynthia.

Cynthia unum oculum non habet.

Cynthia heeft één oog niet.

Quintus duos oculos non habet.

Quintus heeft twee ogen niet. (Vrij naar Martialis, III, 8)

Cynthia Terentiae ancilla est.

Cynthia is de slavin van Terentia.

Terentia domina est.

Terentia is de bazin.

Quintus in insula habitat.

Quintus woont in een flatgebouw.

Quintus Cynthiam amat.

Praesens, drie naamvallen in het enkelvoud type femina en dominus

De onvoltooid tegenwoordige tijd noemen we in het Latijn het PRAESENS.

We zagen al **drie persoonsuitgangen** van het praesens actief:

O: ik

S: jij

T: hij, zij, het

In het praesens wordt **de persoonsuitgang achter de praesensstam** geplaatst bij werkwoorden waarvan de stam eindigt op a, e en lange i.

Je vindt **de praesensstam** door bij de infinitivus (=noemvorm) RE weg te laten. De infinitivus is de vorm die je in woordenlijst vindt.

Uitzonderingen bevestigen de regel:

Bij werkwoorden met stam op a **trekt de a samen met de o** in de eerste persoon enkelvoud van het praesens actief en blijft alleen de o staan.

Het werkwoord esse, zijn, is onregelmatig:

Sum: Ik ben.

Es: Jij bent.

Est: Hij, zij, het is.

Werkwoorden worden VERVOEGD.

Hier onder vind je **een overzicht van de geziene vervoegingen**:

PRAESENSSTAM op a, amare, liefhebben

ENKELVOUD

eerste persoon	amo
tweede persoon	amas
derde persoon	amat

PRAESENSSTAM op e, valere, het goed stellen

ENKELVOUD

eerste persoon	valeo
tweede persoon	vales
derde persoon	valet

PRAESENSSTAM op lange i, audire, horen

ENKELVOUD

eerste persoon	audio
tweede persoon	audis
derde persoon	audit

Zelfstandige en bijvoeglijke naamwoorden veranderen van vorm al naargelang hun functie in de zin. Het Latijn heeft om die reden een **vrije woordorde**.

Zelfstandige en bijvoeglijke naamwoorden worden VERBOGEN.

Er zijn in het Latijn **vijf groepen van zelfstandige naamwoorden**.

De eerste groep eindigt op a en is meestal vrouwelijk.

De tweede groep eindigt deels op us en is dan meestal mannelijk.

De vorm die de zelfstandige en bijvoeglijke naamwoorden aannemen al naargelang hun functie in de zin noemen we **NAAMVALLEN**.

Er kwamen drie naamvallen voorbij:

De **nominativus** drukt het onderwerp en het naamwoordelijk deel van het gezegde uit. Deze naamval vind je in de woordenlijst.

De **accusativus** drukt het lijdend voorwerp uit of staat na bepaalde voorzetsels en eindigt in de eerste en tweede groep in het enkelvoud op **M**.

De **ablativus** drukt de bijwoordelijke bepaling uit of staat na bepaalde voorzetsels en eindigt in de eerste groep in het enkelvoud op **A** en in de twee mannelijke groep in het enkelvoud op **O**.

Uiteindelijk is in het Volkslatijn alleen de ablativus blijven bestaan. Dat zien we in de evolutie naar de Romaanse talen.

Hier onder vind je **een overzicht** van de behandelde verbuigingen:

GROEP 1, vrouwelijke zelfstandige naamwoorden op a

ENKELVOUD

nominativus	femina
accusativus	feminam
ablativus	femina

GROEP 2, mannelijke zelfstandige naamwoorden op us

ENKELVOUD

nominativus	dominus
accusativus	dominum
ablativus	domino

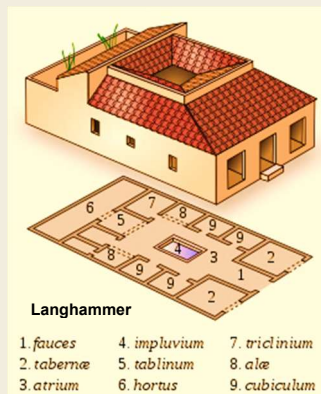
Martialis, wonen in Rome

Martialis was een spotdichter uit de eerste eeuw na Christus. In zijn vlijmscherpe epigrammen neemt hij verschillende facetten uit de samenleving op de korrel.

Rome kende in de eerste eeuw na Christus ongeveer een miljoen inwoners. Er waren verschillende standen. Je had de mensen die afkomstig waren van de oude adel, de geldadel, de kleine zelfstandigen, de scharrelaars en de slaven.

De scharrelaars woonden meestal in een insula, letterlijk eiland. De insulae waren woonkazernes in de stad zonder enig comfort. Er waren geen sanitaire voorzieningen en men had geen keuken, laat staan glazen vensters. De wind kwam van voren én van achteren. Iuvenalis, een satiredichter uit de eerste eeuw na Christus wijst op de gevaren in het nachtelijke Rome: Als je een insula passeerde, dan liep je veel kans de inhoud van de pispot in je nek te krijgen.

De rijke Romein woonde in een domus, een mooi herenhuis, dat meestal volgens hetzelfde plan gebouwd was. Men had zeer kleine of geen vensters om de hitte buiten te houden. Met fresco's werd het interieur opgevrolijkt. Je had de indruk dat je buiten was. De mens is altijd op zoek geweest naar een werkelijkheid buiten de realiteit.

Domus